

пазватъ или увеличаватъ съ течение на времето, докато ценитѣ на другитѣ зърнени храни чувствително падатъ. Едновременно съ това въ всички държави производителки на такива храни ценитѣ сж значително намалени. Въ Англия, сжщо така, цената на пшеницата къмъ края на 1930 г. е почти наполовина отъ оная презъ 1924/26 г. Това показва, че задържането и повишението ценитѣ на пшеницата въ първитѣ две държави — Германия и Франция — е неестествено, то се крепи благодарение покровителството на държавата. На подобно покровителство се дължи и повишението съ 100% цената на яйцата въ Франция.

Тука трѣбва да се забележи, обаче, че едно такова изкуствено подържане на ценитѣ на дадени стоки има смисълъ само като временна мѣрка, до като стопанството се ориентира и приспособи къмъ новосъздаденитѣ условия. Като дълготрайна мѣрка, то е не само безполезно, но и опасно. Въ общия случай изкуственото подържане ценитѣ на дадена стока е, единъ видъ, облагодетелствуване на една група, едно съсловие, производителя или вносителя, за смѣтка на другитѣ обществени слоеве. Разбира се, че това не би трѣбвало да се практикува, освенъ като корективъ, но то и не би могло да трае дълго време. Очевидно е, че ще бжде не само неудобно, но и невъзможно да се запазятъ констатиранитѣ несъразмѣрно високи цени на пшеницата въ Германия и Франция, когато ценитѣ на другитѣ зърнени храни въ сжщитѣ държави падатъ главоломно, а още по-важно, когато подобно спадане се шири за всички храни, включително пшеницата, въ всички държави производителки на тая последната. Запазването високитѣ цени на пшеницата, напр. чрезъ запретителни мита, ще наложи въ значителна степенъ нейното замѣняване съ други зърнени храни, картофи и пр. Въ Германия и Полша, както и въ България, презъ последнитѣ 3—4 години, когато се констатира едно значително намаление ценитѣ почти на всички произведения на земната повърхнина, цената на захаръта си остава почти една и сжща. Едновременно съ това, тая цена въ Франция е спаднала съ 25%, въ Англия — съ повече отъ 60%, въ С. А. С. Щати — съ 30%, въ Холандска Индия — съ 60% и пр. Сжщото нѣщо е и съ кафето. Въ държавитѣ доставчици на такова, като Франция, Германия, Холандия, С. А. С. Щати, Бразилия и пр., срѣднитѣ цени отъ 1926 г. до края на 1930 г. сж спаднали отъ 40 до 60%. За сжщото време въ България съответнитѣ цени не само че не сж спаднали, но, напротивъ, сж се даже увеличили. Подобно нѣщо се констатира за чая и други стоки. Очевидно е, че при подобни случаи има нѣщо неестествено, още повече, като се вземе предъ видъ, че това запазване и повишение не може да се оправдае съ плащанитѣ импортни мита, защото тѣ не сж увеличени въ толкова голѣмъ размѣръ, а и едва ли би могло съ тѣхъ да се следи и

уравновесява, изобщо взето, намалението ценитѣ на отдѣлнитѣ вносни стоки.

Почти винаги трѣбва да се очаква, че когато цената на дадена стока на международния пазаръ се установява на едно стабилно ниво или пъкъ се отличава съ твърда и дълготрайна тенденция на намаление или увеличение, това състояние постепенно ще се прояви въ всички страни, дето тая стока прониква. Самото проявление нѣма да стане едновременно. Запретителни мита или търговски спогодби отъ най-различно естество могатъ да го забавятъ, ала самото забавяне е изключение отъ общото правило и то не може да бжде дълготрайно явление. Това положение на нѣщата се използва почти отъ всички благоустроени държави, дето, въз основа на индекситѣ за ценитѣ на едро, често пжти се грядятъ стопански прогнози и то доста сполучливи.

Най-сетне, за една по-пълна характеристика и опознаване на индекситѣ за ценитѣ на едро трѣбва да се добави, че тѣ се сжществено отличаватъ отъ индекситѣ за ценитѣ на дребно. Тия два индекса, може да се каже, сж величини отъ различенъ порядъкъ, или даже хетерогенни величини. Тѣхното сравнение, строго погледнато, е недопустимо. Ала въпрѣки това, понеже съ първия индексъ, ще рече съ тая за ценитѣ на едро, се измѣрва и проследява движението на общото ниво на тия цени, чрезъ наблюдението и регистрацията на ценитѣ на отдѣлнитѣ стоки, които впоследствие по различни пжтища влизатъ въ консомацията, то е ясно, че, изобщо взето, между ценитѣ на дребно и тия на едро, както и между съответнитѣ имъ индекси, макаръ че съ индекситѣ за ценитѣ на дребно се измѣрва нивото на ценитѣ на предметитѣ отъ първа необходимостъ, които се консомиратъ отъ домакинствата, все пакъ сжществува една органическа, не строго опредѣлена и допускаща точно измѣрение, връзка. На тая именно връзка се дължи и паралелизма между помнатитѣ два индекса, който паралелизъмъ се вижда нагледно отъ следнитѣ числа:

Години	Индекси			
	База 1914 = 100		База 1926 = 110	
	едро	дребно	едро	дребно
1926 . .	2,947	2,886	100	100
1927 . .	3,017	2,788	102	97
1928 . .	3,237	2,911	100	102
1929 . .	3,443	2,994	117	104
1930 . .	2,788	2,108	95	91

Изключение прави само 1927 год. За нея индексътъ за ценитѣ на едро се увеличава, а съответниятъ такъвъ за ценитѣ на дребно се намалява. Това изключение, очевидно, се дължи на извънредното спадане презъ сжщата година на избрани предмети отъ първа необходимостъ, за които се събиратъ сведения за срѣднитѣ имъ пазарни цени на дребно, но които предмети не влизатъ въ броя на стоки, за които се събиратъ сведения за ценитѣ на едро.